

MARIA BAČVAROVA

CHARAKTERYSTYKA ANTROPOLOGICZNA STUDENTÓW
UNIwersytetu „P. CHILENDARSKI” W PŁOWDIW

Badania stanu rozwoju fizycznego studentów wyższych uczelni były, jak dotąd, podejmowane w Bułgarii sporadycznie. Niewiele więc można powiedzieć na temat zmian sekularnych zachodzących w cechach somatycznych studentów, niewiele także wiadomo o różnicach w budowie somatycznej studentów różnych ośrodków akademickich, czy odmiennych kierunków studiów. Pierwszą próbę opisu cech budowy somatycznej studentów z Płowdiw przedstawili V. Petrov i I. Petrov [1965], następnie zaś badania podjęła autorka niniejszego artykułu w 1974 r. (studentki) i kontynuowała je w 1978 r. (studenci). Poniżej przedstawiono krótkie omówienie tych badań.

W 1974 roku zbadano 300 studentek, a w roku 1978 — 300 studentów różnych wydziałów uniwersytetu. Do opracowania wzięto następujące cechy: 1) wysokość ciała *B-v*, 2) ciężar ciała, 3) obwód klatki piersiowej, 4) długość tułowia *sst-sy*, 5) długość kończyn dolnych *B-sy*, 6) obwód głowy. Uzyskane wyniki porównano z niektórymi danymi dla dorosłej ludności Bułgarii.

Dane dotyczące przeciętnych wartości badanych cech zestawiono w tabeli 1, zaś w tabeli 2 — wartości współczynników korelacji wysokości ciała z pozostałymi cechami. Tabela 3 przedstawia cechy badanych studentów na tle bułgarskich serii porównawczych.

Z przytoczonych danych wynika, że studenci i studentki charakteryzują się większą wysokością ciała niż ogół populacji bułgarskiej, przy

Tabela 1. Charakterystyka somatyczna studentów Uniwersytetu „P. Chilendarski” w Płowdiw

Cecha	Mężczyźni					Kobiety				
	\bar{x}	<i>s</i>	<i>E_x</i>	<i>V</i>	% wartości <i>B-v</i>	\bar{x}	<i>s</i>	<i>E_x</i>	<i>V</i>	% wartości <i>B-v</i>
wysokość ciała (<i>B-v</i>)	173,24	6,11	0,35	3,53	—	162,31	4,88	0,22	2,40	—
ciężar ciała	71,22	5,84	0,34	8,20	—	59,31	7,83	0,45	13,20	—
obwód klatki piersiowej	91,28	5,60	0,32	6,13	52,69	81,57	4,63	0,27	5,70	50,26
długość tułowia (<i>sst-sy</i>)	51,98	2,78	0,16	5,35	30,00	50,03	1,78	0,10	3,60	30,82
długość kończyny dolnej (<i>B-sy</i>)	88,98	3,10	0,18	3,48	51,36	82,43	3,86	0,22	4,70	50,79
obwód głowy	57,46	1,57	0,09	2,73	33,17	55,16	1,32	0,08	2,40	33,98

Tabela 2. Wartości współczynników korelacji między wysokością ciała (x) a pozostałymi cechami somatycznymi (y)

y	r_{yx}	S_r	$\frac{r}{S_r}$	$r \frac{S_y}{S_x}$	r^2
Mężczyźni					
ciężar ciała	0,54	0,04	13,50	0,52	0,29
obwód klatki piersiowej	0,38	0,05	7,60	0,35	0,14
długość tułowia	0,74	0,03	24,67	0,33	0,55
długość kończyn dolnych	0,98	0,01	98,00	0,63	0,96
obwód głowy	0,47	0,05	9,40	0,12	0,22
Kobiety					
ciężar ciała	0,43	0,05	9,21	0,69	0,19
obwód klatki piersiowej	0,30	0,05	5,62	0,28	0,10
długość tułowia	0,88	0,01	67,62	0,32	0,77
długość kończyn dolnych	0,98	0,03	92,50	0,68	0,96
obwód głowy	0,26	0,05	4,82	0,07	0,07

Tabela 3. Wysokość ciała ($B-v$), ciężar ciała, obwód klatki piersiowej (OKP) i obwód głowy (OG) badanych studentów na tle serii porównawczych z Bułgarii

Seria	$B-v$	ciężar	OKP	OG	rok badań i autor
Mężczyźni					
Ogół	170,90			56,09	1959 M. Popov
Ogół	171,15	66,67	90,50	56,85	1965 B. Janev i wsp.
Płowdiw — studenci	172,86	69,09	90,63	56,25	1965 V. Petrov, J. Petrov
Płowdiw — studenci	173,24	71,22	91,28	57,46	1978 M. Bačvarova
Kobiety					
Ogół	155,70				1898 - 1901 S. Vatev
Ogół			78,00		1900 — dane BAN
Sofia		52,36			1942 Chterev
Sofia		52,90			1952 Chterev, Mangarov
Płowdiw		55,80			1958 J. Petrov i wsp.
Ogół	160,38			55,00	1959 M. Popov
Płowdiw			71,21	55,61	1964 D. Stanišev i wsp.
Ogół	158,30	57,17	78,89	55,09	1965 B. Janev i wsp.
Ogół	159,26	58,89	77,77		1970 B. Janev i wsp.
Sofia	160,58				1972 J. Gančev i wsp.
Płowdiw — studentki	162,31	59,37	81,57	55,16	1974 M. Bačvarova

czym studenci z Płowdiw badani 13 lat wcześniej byli przeciętnie niżsi o 0,38 cm. Również pod względem ciężaru ciała i obwodu klatki piersiowej najwyższe wartości stwierdza się u badanych studentów i studentek. Studenci — mężczyźni wykazują także największy w porównywanych seriach obwód głowy.

Uzyskane wyniki wskazują na pewną tendencję zmian wielkości cech somatycznych między kolejnymi rocznikami badanych studentów. W ostatnich latach podjęto w Bułgarii szczegółowe obserwacje dotyczące tych zagadnień.

PIŚMIENNICTWO

- Bačvarova M., 1974, *Varchu antropologijata i telesnite proporcii na plovdivskite studentki, s ogled na tjachnata tipologija*. Disertacija, Plovdiv.
- Chtere v A., B. Mangarov, 1963, *Medicinski archiv*, 1, 9-10; 1964, 2, 4-5.
- Gančev J., K. Artinjan, G. Simeonova, 1972, *Tablica za ocenka na fizičeskoto razvitie na učaštite se v Plovdiv, razrabotena po regresienija metod*. *Med. problemi*, 24 (sv. 3), 59-75.
- Janev B. i wsp., 1965, *Fizičesko razvitie i deesposobnost na naselenieto v Balgarija ot raždaneto do 26 godini*. Izd. na BAN, Sofia.
- Janev B. i wsp., 1970, *Sistema ob dinamični normativni pokazateli za fizičeskoto i psichičeskoto razvitije i fizičeskata deesposobnost na naselenieto za Narodna Republika Balgarija*. Izd. na BAN, Sofia.
- Petrov I. i wsp., 1964, *Somatometrična charakteristika na 17¹/₂ — godišnite mladeži i devojki ot Plovdiv*. *Med. archiv*, 2, 4-5.
- Petrov V., I. Petrov, 1965, *Characteristique somatometrique de 238 etudiants bulgares*. *Anthropologie*, 2.
- Popov M., 1959, *Antropologija na balgarskija narod*. Izd. na BAN, Sofia.
- Stanišev D., 1964, *Medicinski archiv*, 1, 9-10; 2, 4-5.
- Vatev S., 1939, *Antropologija na Balgarite*. Sofia.

Katedra Anatomii i Fizjologii Człowieka
Uniwersytet „P. Chilendarski”
 4 000 Płowdiw, Bułgaria

AN ANTHROPOLOGICAL CHARACTERISTICS OF STUDENTS OF THE „P. HILENDARSKI” UNIVERSITY AT PLOVDIV

by MARIA BAČVAROVA

The author presents anthropometrical characteristics of 300 male and 300 female students examined in 1974 and 1978. Statistical characteristics of the basic body dimensions of the students as well as some comparative data are presented in tables.